

UZ PREDSTAVE »VIVA VERDI« SLOVENSKE SKUPINE VIA NEGATIVA TE »KORČULU« MAĐARSKOG REDATELJA BELE PINTERA

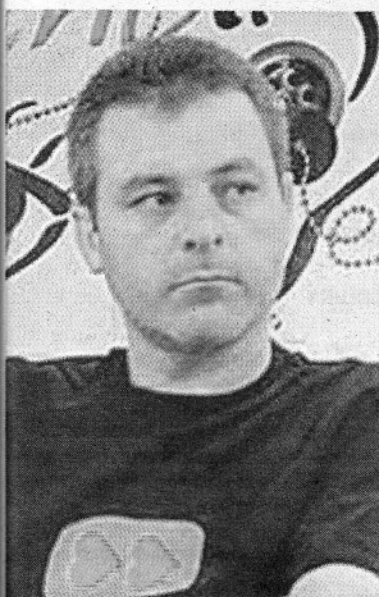
Pod znakom kreativnosti i samokritike

»Korčula« i »Viva Verdi« prve su predstave ovogodišnjeg Eurokaza o čijoj politici i estetici, kao i stilskim inovacijama, vrijedi raspravljati i nakon završenog festivala

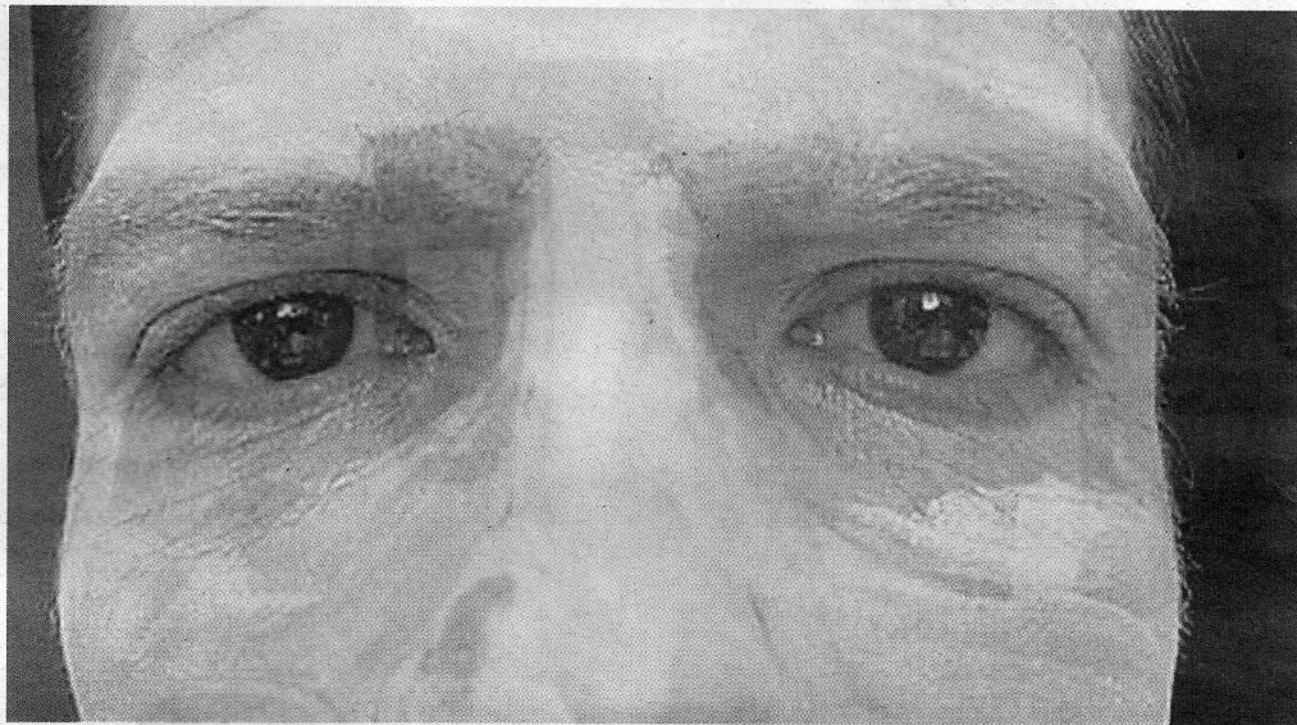
Sve ono što nije pošlo za rukom Niku Goršiču s predstavom »Gromače« uspjelo je slovenskom redatelju Bojanu Jablanovcu i njegovom internacionalnom izvedbenom timu s predstavom »Viva Verdi«. Jablanovčevi su se izvođači, naime, kretali živom granicom između socijalne drame i performansa, performansa i opere, prostora izvedbe kao projekcijskog polja u kojemu svatko tvrdi da nije ono što jest i da jest ono što nije. Izvedbu su otvorili ograđivanjem od Eurokaze poetike i programske knjižice, tvrdeći kako se ne žele svrstati ni pod kakav »kvaziavangardizam«, još manje pod selektorske i producerske ambicije jednog festivala – ma kakav on bio.

Predstava koje nema

Nastavili su s razlozima zašto »neće« napraviti predstavu, ispisujući je stalno novim ispovjednim momentima, glazbenim numerama, performativnim zadacima, ironijom na temu prolivenih performativnih izlučevina (mokraće, znoj, suza, krvi, povraćanja). Demonstrirali su iznimnu visoku svijest o različitim razinama teatralnosti kao »ponovljenog ponašanja«, bilo da je riječ o ponavljanju određenog oblika scenskog djelovanja, scenskog mirovanja, mokrenja po tlu pozornice, ponavljanju

Bojan Jablanovec, redatelj predstave »Viva Verdi«

Vrstan glumački angažman u predstavi »Korčula«

osobne povijesti preko pidžama koje uzastopno dobivamo na poklon, ponavljanju prigovora koje nam upućuju najbliže osobe ili o ponavljanju Verdijevih opernih libreta. Kazalište je ovdje uprizoreno kao »stroj za znoj« koji se ne može, unatoč naporu Barbare Matijević koja devedeset minuta bez prestanka pleše i skuplja kapljice fizičkog napora sa svog tijela, iscijeciti u čašu. Premda bi »razumni ljudi« voljeli da umjetnost bude nešto vidljivo i korisno, nešto poput trokatnice ili nuklearnog reaktora, umjetnost je mudra i teška upravo u svojoj distanci od »upotrebljivosti«, odnosno u svojoj otvorenosti refleksivnosti. Osim toga, postoji nevidljivi znoj, koji lije s nas kad god se pokušamo približiti artikulaciji unutarnjih eksplozija.

Ironije scenske vokacije

O njima »Viva Verdi« mnogo govori: Grega Zorc o jazu koji dijeli izvedbenu i svakodnevnu »doličnost«, Marko Mandić nijemo demonstrira dubinu

degradacije ulaskom u gigantsku vreću za smeće, zatvaranjem njezina otvora i bavarom u vreći tijekom cijele izvedbe (iz koje na kraju cijedi dvije čaše znoja), Kristian al Droubi osjeća se toliko »beskorisno« da mu se jedino smislenim čini u svoja usta ugurati malo zemlje i ondje posaditi stalbce. Barbara Kukovec pjeva kako se osjeća upravo senzacionalno, no na njezinim je razgoljenim grudima natpis HELP! Petra Zanki u zlatnoj haljini i zlatnim cipelicama iznosi osobne podatke svoje biografije prepune stipendija, međunarodnih radionica i zanimljivih plesnih projekata, no na kraju ledenim tonom dodaje kako je najvažniji performans odigrala u 23. godini, kada je abortirala fetus star 43 dana. Petra Golc izvodi svu težinu optimizma kao doktrine, s naporom u zraku držeći dvije vreće pijeska, dok operni zbor zagrebačkog HNK pjeva Verdijevu himničnu ariju zatočenika iz »Nabucca«. Zbor nam se, inače, predstavlja glazbom iz »Rigoletta«, »Nabucca«, »Traviate« i »Trubadura« (među solistima posebno se izdvojio Vitomir Marof). Sanela Milošević svoju nelagodu povraća u elegantnu čašu.

Katrina Stegnar tvrdi kako je cijela predstava blef, jer redatelj u stvari ne zna napraviti predstavu. Dylan Tighe pije pivu i mokri u plastičnu flašu, na kraju od mokraće i pive smučkavši »čarobni vodoskok« u čijoj se pijeni osobno otušira. Različite izlučevine ove predstave polemiziraju ne samo s tradicijom performansa, nego i s brojnim konzervativnim predrasudama o umjetničkoj vokaciji. »Viva negativa« po mom je mišljenju odlična predstava, prepuna samokritike i kritike različitih »truzama« o teatru. Publika ju je ispratila toplim, dugačkim aplauzom i povicima odobranja.

Otok nestajanja

Mađarski redatelj Bela Pinter zaista je valjano proučio ne samo otok Korčulu, nego i hrvatski mentalitet: svu našu licemjernu katoličku duhovnost, potisnutu kancerogenost poratnog vremena, mačističku kulturu u kojoj se ljubav među muškarcima najstrože zabranjuje i najvatrenije priželjkuje. Korčula je u turističkim agencijama nesumnjivo reklamirana kao pravi raj, no njezini posjetitelji i njezini starosjedioci (svida mi se izjednačenje

»stranaca« i »domaćina«) gotovo su isključivo zaokupljeni nasiljem. Zavodljive dalmatinske melodije ne uspijevaju sakriti da su ljetne žege pozornica kvazimelodramatskih strasti, u čijoj pozadini često bujaju koristoljublje, dosada ili naprosto potreba bijega od postojećeg zla. Korčula je otok s koga ljudi nestaju, na kojem ih (jednako kao i u svim drugim utopijama) ugađaju smrtonosne medicinske dijagnoze, oko čijih se čarobnih plaža utapaju predozirana djeca.

Iako svi glumci sviraju i pjevaju, u tipičnoj Pinterovoj metodi brehtijanske farse, upravo je »melodioznost« sunčanog otoka prikazana kao opna koja puca u zločine i netrpeljivosti. Ovu iznimno kvalitetnu, bespoštednu i točnu predstavu publika je pratila ponešto rezervirano, no moj je dojam da nikome u gledalištu nije promakla redateljeva oštroidnost, kao ni vrstan glumački angažman Pinterova ansambla. Usput budi rečeno, »Korčula« i »Viva Verdi« prve su predstave ovogodišnjeg Eurokaza o čijoj politici i estetici, kao i stilskim inovacijama, vrijedi raspravljati i nakon završenog festivala.

Nataša GOVEDIĆ